

Dr. Jekyll és mr. Hyde különös története

Az ajtó története

Mr. Utterson kemény vonású ügyvéd, arcán sosem gyúlt mosoly – hűvös, szűkszavú férfi, aki a beszélgetések során könnyen zavarba jön, de cseppet sem érzélgős. Vékony volt, magas, szürke, komor, ám mégis valahol szerethető. A baráti összejöveteleken, és amikor a bor ínyére volt, valami végtelenül emberi ragyogott a szemében, ami azonban sosem talált utat a beszédéig. Viszont nem csupán a vacsora után az arcára ülő kifejezés e néma jeleivel adott hírt magáról, hanem sokkal gyakrabban és harsányabban életének cselekedeteivel. Önmagával szigorúan bánt; gint akkor ivott, amikor egyedül volt, hogy elnyomja a jó borok iránti vágyát; s noha élvezte a színházat, húsz éve egyetlen előadásra sem járt. Mindemellett messzemenőig tolerált másokat – néha el is merengett, már-már irigykedve, hogy mások kicsapongásai milyen sürgető lelkesedést sejtetnek – és inkább segíteni igyekezett embertársain, nem pedig letorkolni őket.

– Káin eretnokségére hajlok – szokta mondogatni különös hangsúllyal. – Hagyom, hogy fivérem a saját útját járva jusson el a pokolba.

E tulajdonságainak köszönhetően gyakran érte az a szerencse, hogy ő lett a lejtőn lefelé haladók életében az utolsó tiszteletre méltó ismerős és az utolsó személy, aki jó hatást gyakorolt rájuk. És az ilyen emberekhez, amennyiben elvetődtek hozzá, soha a legkisebb mértékben sem viszonyult másképpen.

Kétség sem fér hozzá, hogy e hőstett nem okozott megterhelést mr. Uttersonnak, hiszen a legjobb esetben is tartózkodóan viselkedett, és mintha még a barátsága is a jóindulat hasonló egyetemességén alapult volna. A szerény ember ismérve az, hogy elfogadja, a baráti körét a sors keze alakította, és az ügyvéd így tekintett mindenre. A barátai vagy a rokonai voltak vagy olyanok, akiket régóta ismert; a szeretete, akárcsak a repkény, az időnek köszönhette szívósságát, s nem a tárgya iránti vonzalom jele volt. Kétség sem fér hozzá, hogy éppen innen ered az a kapocs, mely távoli rokonához, mr. Richard Enfieldhez, e városzerte ismert férfiúhoz fűzte. Sokak számára tűnt megfoghatatlannak, hogy ők ketten mit láthatnak egymásban vagy mi közös lehet bennük. Azok, akik szokott vasárnapi sétájuk során találkoztak velük, azt mesélték, hogy egy szót sem szóltak, szokatlanul unottnak tűntek, és nyilvánvaló megkönnyebbüléssel fogadták egy-egy ismerős felbukkanását. Mindazonáltal a két férfi nagy becsben tartotta e sétákat, sőt a hét fénypontjának tekintették. Ilyenkor nem csupán az élvezeteket tették félre, hanem még az üzleti ügyek sürgető hívásának is ellenálltak, hogy ezeket az alkalmakat zavartalanul élvezhessék.

Egy alkalommal London egyik nyüzsgő negyedének mellékutcájába vetődtek. Az utca keskeny volt és csendesnek nevezhető, noha munkanapokon élénk forgalom volt az üzleteiben. A lakói szemlátomást jól éltek, de mind sóvárogva vágyakoztak a még jobb élet után, és túlcsendülő bőségüket kacéran közszemlére tették, így a főútra néző kirakataik hívogatóan integettek a járóke-lők felé, akár a mosolygó árusasszonyok sora. Még vasárnap is, amikor az utca pirosposzsgás bájait fátyol mögé bújtatta és viszonylag kiürült, szinte ragyogott a környe-

ző nyomorúságos utcákkal összehasonlítva, akár a lángnyelvek az erdő fái között. Frissen mázolt spalettáival, fényesre suvickolt cégtábláival és általános tisztaságával, vidámságával azonnal megfogta és örömmel töltötte el az arra vetődőket.

A saroktól kétháznyira, bal kéz felől, kelet felé, a házsort egy zárt udvar bejárata törte meg; és ugyanezen a helyen egy bizonyos komor épülettömb orma magasodott az utca fölé. Kétszintes, ablaktalan ház volt, egyetlen ajtó nyílt a földszinten, és az emelet csupán színét veszett, nyílástalan homlokzatból állt. Minden részletében arról árulkodott, hogy régóta csúnyán elhanyagolják. Az ajtón, melynek sem csengője, sem kopogtatója nem volt, felhólyagosodott és megkopott a festék. Csavargók húzódtak be a mélyedésbe, és a deszkán gyújtották meg a gyufáikat; gyermekek üzleteltek a lépcsőkön; kisdíkok próbálgatták késük pengéjét a párkányzaton – közel egy nemzedék óta nem láttak senkit, aki elhajtotta volna az alkalmi látogatókat vagy helyrehozta volna az általuk okozott kárt.

Mr. Enfield és az ügyvéd a mellékutca túlsó oldalán lépkedtek, de amikor a bejárattal szembe értek, az előbbi felemelte sétabotját, és arrafelé mutatott.

– Észrevette már ezt az ajtót? – kérdezte, és amikor a társa igennel válaszolt, így folytatta: – Emlékeimben ez az ajtó egy igen furcsa történettel kapcsolódik össze.

– Csakugyan? – csodálkozott el mr. Utterson kissé megváltozott hangon. – És mi lenne az a történet?

– Nos, elmesélhetem – válaszolt mr. Enfield. – Épp az isten háta mögül igyekeztem haza egy sötét téli éjjel három óra felé, és utam a város olyan részén át vezetett, ahol a lámpákon kívül szó szerint semmi látnivaló nem

akadt. Csak utca utca hátán, mindenki aludt, utca utca után, mind kivilágítva, mintha egy körmenetet várna, és mind üres, akár egy templom. Végül olyan lelkiállapotba kerültem, amikor az ember csak fülel és fülel, már-már azt kívánva, hogy felbukkanjon egy rendőr. Egyszer csak két alakra lettem figyelmes: egy alacsony férfira, aki sietős léptekkel döcögött kelet felé, és egy nyolc-tíz év körüli kisleányra, aki minden erejét latba vetve rohant végig a keresztutcán. Nos, uram, a kettő a sarkon egymásnak ütközött, és ekkor történt a borzalom! A férfi hidegvérrel eltiporta a gyermeket, majd otthagya a földön a sikoltozó szerencsétlent. A hangja közel sem volt olyan szörnyű, mint amilyen pokoli volt a látvány. A fickó nem is embernek látszott, hanem istentelen pusztító erőnek. Rákiáltottam, utána iramodtam, galléron ragadtam az úriembert, és visszavittem oda, ahol addigra már egy nagyobb csoport gyűlt a kiáltozó gyermek köré. A támadó tökéletesen higgadtan viselkedett, ellenállást nem tanúsított, de olyan utálatosan mért végig, hogy kivert tőle a víz. Mint kiderült, a leány rokonsága sietett oda, majd hamarosan megjelent az orvos is, akiért a gyermeket szalajtották. Nos, az orvos szerint a gyermeknek az ijedségnél nagyobb baja nem esett, és azt hihetnénk, hogy ezzel a dolog le is zárult. Akadt azonban egy érdekes körülmény. Már az első pillanatban irtózatot éreztem az illető iránt. Ahogy a gyermek családja is, de ez az ő részükről persze természetes. Az orvos azonban meglepett. Szakmája közönséges, hétköznapi képviselője volt, sem korával, sem bőrszínével nem tűnt ki, erős edinburghi akcentussal beszélt, és épp annyira volt érzelmes, mint egy skót duda. Nos, uram, olyan volt, mint bármelyikünk..., de valahányszor a foglyunkra pillantott, láttam, hogy elun-

dorodik, és szinte belesápad az indulatba, mintha legszívesebben megölné a férfit. Tudtam, hogy mire gondol, és ő is tudta, hogy én mire. Mivel agyonütni mégse lehetett, a mindenki számára legelfogadhatóbb megoldást választottuk. Azt mondtuk a gazembernek, hogy olyan botrányt csaphatunk, sőt fogunk is az esetből, hogy London egyik végétől a másikig szitokszó lesz a neve. Ha van barátja vagy bármi hitele, akkor biztosra veheti, hogy elveszíti. Egész végig, miközben hevesen szidtuk, minden erőnkkel igyekeztünk az asszonyokat távol tartani tőle, mert azok úgy megvadultak, mint a háрпиák. Sosem láttam még egyszerre ennyi gyűlölködő arcot, de a férfi csak állt közepén, gonoszán, megvető gúnnyal nézett vissza rájuk, de félve is, ezt láttam rajta. Mindazonáltal, uram, úgy fogadta az egészet, mintha maga az ördög lett volna. „Ha botrányt akarnak csapni ebből a balesetből – mondta – természetesen tehetetlen vagyok. Nincs úriember, aki ne kívánná elkerülni a jelenetet. Nevezzék meg az összeget!”

– Nos, a gyermek családja számára száz fontot csikartunk ki belőle. Szemmel láthatóan legszívesebben kihátrált volna az alkuból, de nyilván látta, hogy nem tréfálunk, és végül beadta a derekát. A következő feladat a pénz megszerzése volt, és mit gondol, hova vezetett minket? Ehhez az ajtóhoz. Előkapott egy kulcsot, bement, és hamarosan vissza is tért tízfontnyi arannyal és egy csekkkel, amelyet a Coutts Banknál lehetett beváltani, és olyan név állt rajta, amit nem említhetek meg, noha a történet szempontjából fontos, de annyit elárulok, hogy a név igen ismert és gyakran jelent meg nyomtatásban. Az összeg komoly volt, de az aláírás jóval többet is megért, amennyiben eredetinek bizonyul. Vettem a bátorságot, és megjegyeztem az úriembernek, hogy az egész ügylet ké-

tesnek tűnik, és olyan nincs, hogy valaki besétál egy pin-ceajtón hajnali négykor, majd kijön egy másik férfi nevére kiállított, közel száz fontról szóló csekkel. A férfi azonban higgadtan, csúfondárosan mosolygott. „Nyugodjon meg, mondta, önökkel maradok, míg a bank ki nem nyit, és magam váltom készpénzre a csekket.”

– Így hát együtt indultunk el, az orvos, a gyermek apja, a barátunk és jómagam. Az éjszaka hátralevő részét a lakásomban töltöttük, majd miután megvirradt, és elköltöttük a reggelit, s egy emberként a bankba vonultunk. Én adtam át a hivatalnoknak a csekket, mondván, minden okom megvan rá, hogy csalásra gyanakodjak. De nem. A csekk valódi volt.

– Ugyan-ugyan – mondta Mr. Utterson.

– Látom, pontosan arra gondol, amire én – jegyezte meg mr. Enfield. – Igen, csakugyan szörnyű történet. Hiszen az emberem olyasvalaki, akivel senki nem közösködne, egy igazán gyalázatos lélek, és a csekk tulajdonosa maga a megtestesült tisztesség, mi több, ünnepelet személy, és (amitől még rosszabb az egész) olyasvalaki, aki csupa jót cselekszik. Feltételezem, hogy zsarolásról van szó: egy becsületes ember vagyontokat fizet holmi fiatalkori baklövés miatt. Az ajtós házat ezért a zsarolás házaként emlegetem. De tudja, még ez sem magyaráz meg mindent, közel sem... – tette hozzá, majd hosszan eltűnődött.

Merengéséből mr. Utterson kérdése rázta fel.

– És nem tudja, vajon a csekk kiállítója itt lakik-e?

– Különös hely lenne, nemde? – kérdezett vissza mr. Enfield. – De történetesen hallottam már valahol a címét. Valami téren lakik.

– És sosem kérdezte meg... erről az ajtós házról? – érdeklődött mr. Utterson.